

ABLAKISMERETSÉG.

Elbeszélés, levelekben.

Kunoss-tul.

(Folytatás.)

Pest, tavaszutó 19ikén 1838.

Dobby, Kardosnak.

Mikép irjam le boldogságomat? Nem tudok szavakat adni érzéseimnek, melyek még e pillanatban is kéjözönből fűrésztik lelkemet. Azonban te érteni-fogsz, 's felfogni üdvömi nagyságát, ha mondom: Olga szeret engem. Igen, erről bizonyos vagyok. Ablakismeretségünk megannyi jeleiből bebizonyíthatnám azt neked, ha nem félnék, hogy levelem hosszúra terjedend, 's viszonyaim iránti minden érdeklődésed mellett is untatni foglak. Tehát csak egyet; a' legnyomósabbat. — Ma hangversenyen valék, a' budapesti hangszegyesület hangversenyén. 'S gondold: mint jutottam ehez? Délelőtt, kis dolgom végett elmenék hazulról, 's midőn visszatértem: egy levelkét adott át inasom, melly minden betű irat nélkül egy belépti jegyet foglalt magában. Tüstint eltaláltam: kitől jöhet ez ajándék, 's örömittasan szokeltem ablakomhoz, hogy Olga minden mozdulatomat láthassa. Megcsókolám 's szívemhez szoritám a' feléje mutatott belépti jegyet. De ő nem látszék tudni semmit a' dologról, 's nem érteni azon fölmagasztaltságot, melyet a' belépti jeggyel bánásomban kitüntettek. Ekkor pirulni kezdtem, 's mint jó szándékbul csintalanságot elkövetett gyermek vonultam vissza Olga tekintete elül. 'S mégis ő volt, ki a' belépti jegyet kezemhez méltatá. Életembe mernék fogadni, hogy senki más nem vala. Délután jókor látám őt elkocsizni a' gyakorlati hangverseny órája előtt. Hittem, hogy ő is részt veend a' működésben. 'S nem csatlakozám. Midőn szabott időben a' városi kisebb tánczterembe léptem, Olgát már ott lelém; 's alig talán csak általa észrevett meghajlással üdvözlém a' szüzi szemérem rózsafüzével borított arcu lányt. Megerötetésemben került, róla szeméimet elvonni. Olly szellemi, olly bájos tekintetű volt. Már jó ideig tartott a' gyakorlat, 's ő még mindig nyugton ült. Egyszerre mintegy ihletetlen fölkel üléséből, 's az intézkedő karmester által kísértetve, szellő-könnyűséggel lebegett az alkotvány felé,

honnan megzendülendők valának istenhanjai. A' teremben egyszerre mély csend uralkodék, minden arczon feszült várakozásnak, 's a' magasb érdelet előérzetének jelei mutatkoztak. Azonban legkiváncsiabb, legszorongatottabb, mindenek közt én valék. — Barátom, Olga éneklését hallani, 's éneklése közben látni kell őt, hogy az ember érezhesse 's fölfoghassa, milly bűvös elragadó hatalommal, milly határtalan érzelmkifejezéssel bír. Énekenek tárgya „a' titkos szerelem“ czimű dalmű volt. Minden szava, minden hanglejtése szívem legbelsejéből volt előszaggatva; 's ha nem csatlakozám, — az övéből is. Éneklése közben gyakran megpihent rajtam tekintete, 's olly fájdalmas-édes zajongásra költé érzelmimet, hogy ha őt lázas hevemben karjaim közé zárhatám: halálos öleléseim alatt csókokban szittam volna ki lelkét. — Az egész teremben harsány taps zajgott, 's száz meg száz ismétlést kívánó szózat hallatszék, midőn énekét végezte; csak én állottam némán, mozdulatlan, mig ábrándjaimbul Olgának újlag megzendült hanjai magamhoz nem térítettek. Az ismétlés nem volt olly élénk, olly megkapó. Olga tekintetén bágyadság, vagy inkább kedvetlenség látszék ülni, 's ha pillanataink néha találkoznak, könnyfátyolt sejték szemei csillagán borongani. — A' gyakorlatnak vége lön. Én elhatározám magamban: Olgával beszédbe ereszkedni. Mint először szárnyra kelt madárka anyja röptét, olly félnék tartózkodással követém a' barátnéi társaságában menő Olga lépteit, mig a' terem lépcsőzetin lejutottunk. Ekkor elszántan melléje lopódtam, 's üdvözlő köszöntésem után, az alkalomnyújtotta beszédfonalat megkezdvén, magasztalám jeles éneklését. Ő nyájasan ugyan, de aggodalmas kebellet látszék fogadni közelitésemet, 's dicsérő szavaimra földhez szegzett szemekkel válaszolá, hogy mégis valának, kik éneklését hanyagon, sőt érdektelenül fogadák. Azok nem tudják méltányolni a' művészetet, mondám én, 's képtelenek minden magas érzet elfogadására. Kegyed, ugy hiszem, igazságtalan önmaga iránt, — válaszolt Olga nemes komolysággal; 's e' tárgy beszélgetésünket félbenszakasztandó, kérdést intéze társnéjához: valljon rendületlenek maradnak e föltételükben, következő csütörtökön a' budai hegyekre rándulni? — Olga felelete által egészen világos

lön előttem azon változás, melyet ő éneke ismétlése közben szenvedni látszék; 's hogy becsülését el ne veszítsem, ki kelle magamat tisztítnom azon gyanuból, mintha éneke iránt egykedvű lettem volna. A' zugligeti kirándulás ügyét minél előbb tisztába hozni segítém, 's mint a' hegyi vidékeknek majdnem hetenkinti meglátogatója, az ottani találkoztatás reménye fejében én is kimenendőnek nyilatkozván, visszavezetém beszélgetésünket a' szép-művészetre, 's általánosan, de úgy, hogy Olga önvédelmemre ismerjen szavaimban, alaposan ügykeztem megmutatni, hogy a' legmélyebb érzés bizonyos jele a' hallgatás, és a' legnagyobb méltánylat 's érdeklettség szükségképi következménye a' néma elmerülés. — Olga megértett, 's úgy látszék teljes hitelt adott szavaimnak. Ezentuli társalkodása sokkal élénkebb, bizodalmasb lön, 's én egyik legszebb alkonyát éledelem napjaimnak; kivált ha Tömördy tanácsos olly hamar nem érkezett volna Hornáékhoz, hova Olga barátnéi, a' házi kis-asszonyok, egy pár kísérőjök fölötti megkülönböztetéssel, fölhiní szivesek valának. Tömördy tanácsos, mint időközben megtudám, Olgának gyám-atyja, 's ugyanaz, kít ollykor átellenemben Olga ablakából kitekinteni láttam.

Mihelyt Tömördy tanácsos megjelent: mindnyájunk kedvének vége lön. 'S nem tudom, miért? Igaz, rám nézve olly valami elidegenítő van arcvonatiban, hogy soha nem tudnék iránta szives, bizodalmas lenni. Alig láttam életemben arcot, mellyből annyi alattomosság, sőt elvetemültség nézett volna ki, mint e' férfiué. — Talán vétkezem, hogy első találkozásra is illy kedvezőtlenül irok felőle; de mit tehetek róla, hogy neki én előttem olly kiállhatlan bélyegzetű arcza van. — Felejtém érinteni, hogy Hornáéknak 's Tömördynek is illően bemutatám magamat, Olgát, előzőleg, minden gyanutól fölmenteni akarván.

Késő este mentünk haza, 's én életemben talán a' legédesb álmod az éjjel alvám. — Vagyok igaz barátod D.

Pest, tavaszutó 23ikán 1838.

Ugyanaz, ugyanannak.

Nem tudhatom, mi okbul, a' hangászati gyakorlat utáni találkozás óta sokkal ritkábban látha-

tom Olgát az ablaknál; de annyival gyakortább a' deres hajú Tömördyt. Ismét kis félreértésnek kell közöttünk lenni. Olga kétségkívül máskép magyarázott valamit, mint kell. Holnap azonban mindent elintézünk. Igen, barátom, szinte előre sejttem, holnap nagy dolgok fognak történni; talán még szerelem-vallomás is. Ott, az Isten nagy templomában, inkább nyer meghallgattatást a' szerelmes sziv esdeklése, mint szűk falak mindennapi bőrtönében. — A' társaság holnap reggeli négy óraker induland; én még ma este kimegyek, 's az éjszakát kün töltve, meg fogom lepni a' reggel érkezendőket, különösen Olgát, ki ablakaimon semmi változást nem látandván, bizonyosan elaludtnak fog gondolni. Ah, milly sokat várok én a' holnap-tul! — Mindnyájatokat barátilag üdvözel D.

Pest, tavaszutó 25ikén 1838.

Olga, Tárkony Etelkának.

Kedves barátném! Íróasztalkámhoz ülök, hogy tudósítsalak azon epedve várt nap történeteiről, melyet utolsó levelemben érintettem, mellyel Hornáékkal, 's még valakivel, Etám! még valakivel! a' budai hegyeken vigadhatni reméltem. Ugy van, kedvesem, csak reméltem. Még most is halálhidegség fut keresztül rajtam, ha e' napra visszagondolok. Csak igaz, hogy minek az ember előre örül, azt későbbben megsiratni szokta. Én egészen így jártam. Most sem vagyok még csillapult lélekkel, 's nagy megerőtetésembe kerül olly hosszas levelet írnom, millyenre soraim ezuttal terjedni fognak. De nem halaszthatom későbbre, mert gyámom itthon lesz, 's akkor én mit sem irhatok. Istenem! mégis szerencsétlen lány vagyok én. Ha tudnád, Etám, mennyit szenvedek! Igaz, hogy mióta mostani lakásunkon vagyunk, némelly boldog pillanat is vegyült unalmas életem folyamába, 's egy kis remény csilláma tünt fel előttem, kétes fényvel bár, de mégis biztatólag, hogy jövendőmnek koromsötét éjelét a' szerelem mosolygó csillaga fényes nappá deritendi, De minek is emlitem itt, hisz akár hány levelemben irtam már ezekről. Hanem tudod e kedves Etám, hogy e' remény már hanyatlani kezd, hogy a' távolban föltűnt csillag, — bolygó fény vala. — Nem találok alkalmas szót kifejezni azt, mit akarnék, mi neked Dombly

állapotját megmagyarázza. Ő — megzavarodott elméjében; elveszté öntudatát; elveszté emlékezetét. — Ah! mily boldogtalanná lett egyszerre ő is! Irtam, ugye bár, hogy Urnapján ő is igérkezett a' hegyekbe. Mi, Hornáékkal, egész egy nagy társaság, reggeli négy óraker indultunk kifelé. Ő a' kis Svábhegynél már előnkbe jött. Csak láttad volna, mily vidám, mily nyájas, mily gyermekileg ártatlan, csintalankódó volt. Egészen más kedvet hozott a' társaság közé, mely eleinte ott a' szabad ég alatt is megtartá szokott városi feszesességét. Utóbb mindnyájunkra elragadt Domy derültsége, 's igazán örültünk és gyermekeskedtünk. Még Horna ezredesné is bealagált, futkosott velünk. Az egész vidéket bekalandoztuk. Soha nem jártam egyszerre annyit. 'S gondold, mégsem fáradtam el! Igaz, a' hol nehezebb volt menni: többnyire Domy kínál meg karjával. 'S ugyan ki érezhetne fáradságot az ő oldala mellett? — Délben az Isten szeménél telepedtünk aszlahoz. Most jut eszembe, a' hegyvidék e' részét te is jól ismered. Mult tavaszkor, midőn atyáddal itt valál, egész társaságban zarándokoskodtunk oda. Mily látogatott hely volt ez akkor! Most, mint a' vendéglőné mondá, egy két fiatal emberen kívül, hetekig is alig fordul meg náluk ott valaki. — Ha előbb gyűlöltem volna is Domyt, ezentul szeretni fogtam volna. Mily lángkebelt tanultam én itt ismerni az övében! Mily szép igazságokat hallék ajkairul! És — Etelka! azon ész, mely e' szép igazságokat kifejté — megzavarodott!

Pest, tavaszutó 26ikán 1838.

Csak ma folytathatom leveletem. Miért szegyeneljem őszintén megvallani előtted, barátném, — tegnap, midőn utolsó soraimat írák, kicsordulának könyeim, 's levelemre hullottak; mire az megszáradt, haza jött gyámom, 's így mindent félre kell vala tennem.

Az Isten szemétül a' szép juhásznéhoz mentünk. Itt egy hinta van, két fáról lecsüngő kötélből. A' férfiaknak kedve jött hintázni. Sok unszólásra Domy is fölült. Szerencsétlen gondolat! Mindegyre jobban kívánta hogy hintázzák; midőn legmagasabban repült, egyszerre elszakadt a' kötéltől, 's Domy — iszonyu eséssel zuhant földre.

— Még most is reszket mindenem, midőn ott életjelenség nélkül, mozdulatlan fekvő képelem. Első pillanatra midnyáján holtnak gondoltuk 's szoborkint állánk. Lehetlen megmondanom, mily kínos aggodalom fogjogtató keblemet. Idegen mulatózók hoztak vizet, mellyel öntözve lassankint fölélészték. Hanem, kedves Etelkám, ő nem tudott magáról semmit. Szóftlan nézett körül, mint ki fölérébése után álomlényeit keresi. Kérdéseinkre örökös „nem tudom“-mal felelt. Semmiről nem panaszkodék; 's még is olvasható volt arczonatiból, hogy kimondhatlanul szenved. Istenem! mit adtam volna érte, ha előbbi állapotjába visszatehettem volna! — Legalább két óráig volt vele 's körülötte a' társaság; de minthogy semmi veszélyes fordulatot nem sejtének, időtöltésről kezdtek gondolkozni, 's lassankint ugy eloszlottak, hogy végre csak egyedül maradtam. Ez nem volt szép a' társaságtul; 's én kényes helyzetben valék. De ugyan én is odahagytam volna e' őt? Ezt lehetlen volt cselekednem. — Mintegy három óra mulva némi kis öntudathoz látszék jutni. Először fejét kezdé tapogatni, mellyet rendkívül meg kellett ütnie; azután kérdéseket intéze hozzám. — 'S gondolnád e' Etelka mily kérdéseket? — Oh, én boldog lehettem volna egykor, ha e' napot kitűrülhettem volna életemből. Lásd Etelkám, beteg elméje is velem foglalatoskodék. „Ki szeret engem? Ugy e' nekem semmi bajom nincs? Ugy e' nem haragszik én rám Olga? Mikor fogom én látni Olgát? Ugy e', most nem ül az ablaknál?“ Ezek a' kérdések forogtak szüntelen ajkain; 's én alig tudtam, pirulás közt, eléggé sokszor ismételni feleleteimet. — Mily jó volt, hogy mindnyájan eltávoztak; különben legszentebb titkunknak jöttek volna nyomára.

A' szobalány gyámom érkezését jelenti. Végeznem kell. Domy még most is fekvő beteg. Semmi bizonyos elméje helyreállása iránt. Majd megírom a' többit, ha lehet.

Csokol barátnéd
Olga.

(Folytatása követtesik.)

S Z I V - V I L Á G.

Pájer-tül.

Hű szívem zongora,
Érzelmim hurjai;
Tanulj meg, kedvesem!
Jól rajta játszani:

Báj-zengzetidre így
Ég 's föld mosolyganak;
Máskint engem, pokol'
Mélyébe rántanak.

LITERATURI VILÁG.

Gyász-hír. Literaturánk ellen, úgy látszik, nem csak az emberek, honfiak, kiknek azt előmozdítnia legszentebb kötelességükben állana, — hanem a sors is, föltámadott, 's egymásután ragadja el körükből a férfiakat, kik literatori és tudós nevet, mélyen ható buvárdokásuk gyümölcsei, alapos ismereteik nagy tömege, és azoknak közzé tétele által, igazán érdemelnek. Kőlcsey halálát ugyanis csakhamar követé Nyiry Istvánnak, a sárospataki főiskola negyven egy évig volt fáradatlan buzgalmu oktatójának elhunytá, mult hó 27ikén.

Pesten, f. h. 9ikén tartá a' m. tud. társaság, főállása évünnepeinek 7ikét közgyűlésében, melyre vidéki 's helybeli tagjainak legnagyobb számán 's a' két elnökön kivül, sok a' honi literatura ügyének hó keblü részvevője sereglett össze, nem csak férfiakból, hanem hölgyekből is. — A' körülött az elnöknek jeles dolgozatu 's szép magyarsággal örölt beszéde nyitá meg, melynek a' literaturai villongásokra, különösen pedig az olly igen elhatalmazott irói személyeskedésre vonatkozó tartalmát, minél jobban szívőkre vétetni ohajtjuk különösen azok által, kik e' botránkozató kicsapongásokra több év óta olly sürűen szolgáltatnak okot, 's kik a' beszéd velős szavait hivatlos jelenlétük 's községüknel fogva, kétszeres figyelemmel hallgathaták. — Következett 1) a' titoknok (Dr. Schedel Ferencz) előadása, a' társaságnak 1837 nov. 20átul fogva folyó 1838beli sept. 8aig folytatott munkálkodásirul. 2) Péczely József r. t. értekezésének, — A' nemzetí gazdaságnak a' nemz. mivelődésre befolyásáról — olvasása, önmaga az író által. — 3) Bitnicz Lajos ren. tag. emlékbeszéde b. Szepeffy Ignác, elhunyt igazg. 's tiszt. tag felett, olvasva Czevezortul. 4) Zsivora György emlékbeszéde Petrovich Fridrik r. t. felett, olvasva Kacskovics által 5) Kállay Ferencz r. t. értekezése a' tudományos egyesületekrül, olvasva a' szerző által. 6) Jelentés az 1837iki 200 darab arany jutalom iránt, mely Jósika Miklós „Az utolsó Bátor“ című regényének ítéltett; megjegyeztetvén hogy az ugyanazon évben kijött munkák közül Péczely „Magyarok történetei“ 1 és 2. k., Fényes „Magyarország staticájá“ 2ik köt. Bitnicz „Magyar nyelvtudománya,“ mint nem teljes munkák, a' jutalomért nem vihattak. Dicsérve említették a) Bugátul „Chelius sebészége“ és „Tscharnier természettudománya.“ b) Jósikátul, „A' könnyelműek.“ c) Nagy Károlytul, „Számírási közönséges jegyekkel. d) Vajda Pétertul „Tarcσαι Bende.“ — 7) Jelentés a' törvénytudományi 1836iki kérdésre tett jutalomrul, mely Kossovich Károlynak ítéltett. 8) Jelentés a' természettudományi 1836iki kérdésre tett jutalomrul, melyet Balogh József nyert. 9) Jelentés a' drámai jutalomra begyült tizenyolez vizgátékrul, melyek közül egy sem (!!) találaték jutalomra érdemesnek; csupán dicsérettel említendőnek találta a' választmány „A' talány“ című 3 fvonásosat. 10) Hirdetése az ujonan kitűzött jutalomkérdéseknek, melyeket már mult lapjainkból közlöttünk. Erre az elnök ülésrekesztő beszédét monda.

A' m. tud. tár. aug. 30tul fogva sept. 8aig folytatva tartott gyűléseinek sükere az academiái tagok megválasztása ügyében, következő:

Mindenek előtt abban állapodván meg a' gyűlés, hogy levelező tagjai' számát nyolczczal szaporítsa, az e' helyekre candidálya volt 16 író közül, a' következők nyer-

tek szótöbbséget: 1) Flór Ferencz orvos dr. 2) Fogaras János ügyvéd. 3) Hercepei Károly, nagy enyedi ref. collegiumbeli philos. prof. 4) Kossovich Károly ügyvéd. 5) Pulszky Ferencz. 6) Szenczy Imre. 7) Tarczay Lajos, pápai ref. collegiumbeli philos. prof. 8) Viola József, orvos dr. a' moldvai uralk. herczeg' rendes orvosa 's több rendek' vitéze.

A' rendes tagok között, halálázások által történt hézagok' betöltését vévén tanácskozás alá, egy uttal több, eddig üresen állott helyekről is gondoskodék a' nagy gyűlés, mivelhogy a' nagy szótári elö munkálátók azon pontig készen állanak, hogy már most az osztályok a' munka' megkezdéséhez foghatnak: 's ennek a' többi academiái foglalkodások mellett mind gyorsabb, mind sikereseb folytathatása végett, a' tehernek minél többek közötti felosztathatása szükségesnek találtott.

Igy a' nyelv tudományi osztályban Kőlcsey Ferencz' elhaltával és Guzmics Izidornak tiszt. t. választásával, két üresség támadván: harmadik helyre Czuczor Gergely, történetírás-osztálybeli r. tag, saját kívánságára tételtt által, negyedikre pedig Nagy János, szombathelyi megyei pap, tanulmányok' igazgatója 's lev. tag. választott.

A' philosophiai osztályban Nyiry István rt. halálával támadott ugyan üresség, de ez csak két nappal a' választások előtt esvén a' társaságnak értésére, 's így az eddig szokott nyolcz napi candidatio nem előzhetsvén meg a' választást, a' hely mostan üresen hagyott. —

A' történetírás osztályban egy helybeli 's egy vidéki hely levén megürülve, amarra Jerny János ügyv., thíró 's lev. tag választott el. — A' vidéki helyre Kossovich Károly lev. t. hívatott meg pályamunkái' kitünő érdemeinél fogva. —

A' mathematicai osztály' helybeli harmadik rendes tagságára ajánlottak közül az igazgatóság sept. 8. Vásárhelyi Pál, a' fő-épitő kormánynál a' hajózási osztály' igazgató mérnökét 's level. tagot, nevezte ki. Ugyan ez osztályhoz, különösen a' hadtudományokra, gróf Festetics László ur által alapított rendes tagságra első helyre Tanárky Sándort, egykor a' németújhegyi cs. hadi academiában professort, nyugalm. kir. őrnagyot 's lev. tagot. —

A' törvénytudományi osztályban, Perger' halála által megürült első helyre Sztrokay Antal mozdítván elő az igazgatóság által, emezére Szalay László ügyvéd, segédjegyző és level. tag választott. Vidéki rendes tagul pedig, negyedik helyre, a' társaság' ajánlására az igazgatóság Zsoldos Ignác h. ügyvédet, Veszprém vmegyé' fő jegyzőjét 's lev. tagot, nevezte ki. —

A' természettudományi osztályban elhunyt Schuster János' helyébe D. Frivaldszky Imre level. tag választott. — Végre tiszteleti tagok' választására menvén át a' gyűlés, kiknek sorából B. Szepeffy Ignacz halt el, Guzmics Izidor bakonybéli apát nyere szótöbbséget.

Igy az igazgatóság is, sept. 5. tartott ülésében gr. Illésházy István és báró Szepeffy Ignác által megürült két igazgatói hely' betöltéséhez látván, szinte titkos szavazással 's egyes akaratall Csák y Károly szépei főispán és gróf Nádasdi Ferencz b. titk. tan. és váczi püspök választattak el; végre sept. 8. a' két elnök a' rendszabások' értelmében letévén méltóságukat, abban ismét megmarasztattak, 's ez új választás, szokott kir. helybenhagyás végett, a' fens. főhg nádor-pártfogó' utján fel is terjesztetett.